

2025

VIZUALINIO MĄSTYMO STRATEGIJOS LITERATŪROS PAMOKOSE

Tyrimo ataskaita: Anykščių raj. sav.

WMo

anthropos

ATASKAITOS TURINYS

3 psl.

ĮVADAS

4 psl.

IŠVADOS

DETALE ANALIZĖ

8 psl.

1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS
DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

10 psl.

2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO
PRITAIKYMAS PAMOKOSE

13 psl.

3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ
IR ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

26 psl.

4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

28 psl.

5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS IR
PASIŪLYMAI MOKYMAMS

ĮVADAS

Nuo 2024-ųjų metų MO muziejus pradėjo mokytojoms/-ams skirtą kultūrinę-educacinę programą „Vizualinio mąstymo strategijos literatūros pamokose“. Šie mokymai vykdomi įvairiose savivaldybėse kaip Tūkstantmečio mokyklų programos dalis. Šis tyrimas yra skirtas įvertinti Anykščių rajono savivaldybės mokyklose įvykdytos programos rezultatus. Tyrimą atliko Taikomosios antropologijos organizacija „Anthropos“ tyrėjos/-ai Ugnė Barbora Starkutė, Kornelija Čepytė, Giedrius Jankauskas ir Renida Baltrušaitytė.

„Vizualinio mąstymo strategijos literatūros pamokose“ dalyviai/-ės pildė dvi anketas: vieną prieš prasidedant programai, antrą – iškart mokymų programai pasibaigus. Abiejomis apklausomis buvo siekiama įvertinti programos poveikį mokytojoms/-ams, mokymo metodikoms ir ugdymo procesui. Pirmąją anketą sudarė 5 platūs klausimai ir 5 demografiniai klausimai. Pasibaigus programai, mokytojos/-ai pildė kitą anketą, kurios atsakymai tyrėjoms/-ams suteikė galimybę įvertinti pokytį, kurį paskatino MO vykdytų mokymų programa. Antrojoje anketoje buvo 8 platūs klausimai ir 4 demografiniai klausimai. Abi anketas užpildė 29-35 mokytojos/-ai. Išvados pateikiamos aprašant šiuos mokytojų atsakymus (Anykščių rajono savivaldybės atveju abi anketos negali būti tiesiogiai palyginamos) mokymų programos pradžioje ir jai pasibaigus. Visi abiejų apklausų dalyvių duomenys buvo anonimizuoti. Tyrime dalyvavo mokytojos/-ai, dirbančios/-ys Anykščių rajono savivaldybės mokyklose.

IŠVADOS (1)

1. Vizualinio mąstymo strategijos metodą prieš mokymus 19 mokytojų šio metodo nežinojo, 2 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandžiusios taikyti, 14 mokytojų teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę.

2. Anketoje, platintoje po mokymų, mokytojos/-ai nurodė planuojančios/-ys taikyti metodą ir toliau. 5 asmenys nurodė, jog pamokų neveda, todėl mano, kad VMS metodo negalės pritaikyti niekur; 7 mokytojai/-os VMS metodą taikys, bet „kartais“, „pagal susidariusią situaciją ir poreikį“, „retkarčiais pajvairinti rutinai“. 1 mokytoja/-as atsakė, kad nežino, ar taikys. 1 asmuo yra taikęs anksčiau, todėl, teigia, jog taikys VMS metodą ir toliau. Kitos/-i mokytojos/-ai pasidalino, kad taikyti metodą jie/jos ateityje tikrai planuoja (N=15). Kitos/-i mokytojos/-ai teigė, jog tikrai pabandys integruoti VMS.

3. Prieš mokymus 5 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais, tiek asmeniškai. 16 mokytojų nurodė, jog parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 2 mokytojos/-ai nurodė, jog naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 6 mokytojos/-ai nurodė, kad naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir lankosi parodose ir renginiuose su mokinėmis/-iais ir asmeniškai. 1 mokytojos/-ai atsakė, kad naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis. 5 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais.

4. Prieš mokymų programą vykdytoje apklausoje dauguma mokytojų įvardijo pagrindines problemas, su kuriomis susiduria pamokų metu. Dažniausiai minėti iššūkiai – mokinių motyvacijos stoka, nenoras diskutuoti, argumentuoti nuomonę ar išklausti kitus/-as. Taip pat paminėta kūrybiškumo ir vizualinio raštingumo stoka. Iššūkių kyla ir dėl žinių trūkumo (nepatikslinta – mokinių ar mokytojų), taip pat dėl požiūrio į dėstomą dalyką. Ugdymo procesą apsunkina mokinių elgesio ir emocinės problemos: susikaupimo stoka, vengimas kalbėti apie asmenines problemas, emocijų valdymo įgūdžių trūkumas. Vienas/-a mokytojas/-a nurodė, kad didelių problemų nepatiria, o keli/-ios apklaustieji/-osios pamokų neveda, tad negalėjo įvardyti iššūkių.

IŠVADOS (2)

5. Apklausa atskleidė, kad prieš mokymus dauguma mokytojų jautė stiprų poreikį gerinti kūrybiškumo gebėjimus, ypač dėmesį atkreipti į mokinių kūrybiškas idėjas, pateikti atviras užduotis bei skatinti vaizduotę ir minčių žymėjimą. Po mokymų dauguma dalyvių nurodė reikšmingą gebėjimų pagerėjimą, pavyzdžiui, 22 iš 29 sėkmingai pastiprino užduočių pateikimą, 22 – vaizduotės skatinimą, o 17 – kūrybiškumo pokyčių stebėjimą. Visgi, nedidelė dalis mokytojų dar jautė, kad kai kurių gebėjimų tobulinimas nepavyko arba buvo tik iš dalies sėkmingas, ypač kalbant apie vizualinių meno kūrinių integravimą į literatūros pamokas ir kūrybiškumo pokyčių pastebėjimą.

6. Prieš mokymus dauguma mokytojų nurodė, kad jaučia stiprų poreikį tobulinti gebėjimus, susijusius su kritinio mąstymo ugdymu. Daugiausia dėmesio buvo skiriama gebėjimui naudoti įvairesnius informacijos šaltinius, skatinti mokinius/-es įsigilinti į kitų nuomonės priežastis bei mokyti atskirti faktus nuo nuomonės – kiekvieną iš šių gebėjimų reikia pastiprinti išsakė po daugiau kaip 25 iš 35 apklaustų mokytojų. Po mokymų rezultatai rodo teigiamą pokytį: dauguma respondentų/-ių (nuo 19 iki 22 iš 29) nurodė, kad minėtus gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko pastiprinti.

7. Didžioji dalis mokytojų prieš mokymus jautė stiprų poreikį stiprinti emocinio raštingumo gebėjimus – ypač kalbėjimo apie savo emocijas, mokinių gebėjimo atpažinti ir suprasti tiek kitų, tiek savo emocijas, bei konfliktų valdymo srityse. Net 31–33 iš 35 respondentų/-ių nurodė, kad šiuos gebėjimus reikia arba labai reikia stiprinti. Po mokymų rezultatai rodo teigiamą dinamiką: dauguma mokytojų (nuo 15 iki 21 iš 29) įvertino, kad šiuos gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko pastiprinti. Nors dalis respondentų/-ių pažymėjo, kad pastiprinimas visiškai ar iš dalies nepavyko, visgi rezultatai rodo, jog mokymai reikšmingai prisidėjo prie emocinio raštingumo ugdymo tiek pačių mokytojų, tiek jų gebėjimo ugdyti šias kompetencijas mokiniams.

IŠVADOS (3)

8. Dauguma mokytojų prieš mokymus nurodė didelį poreikį stiprinti bendravimo gebėjimus: gebėjimą atpažinti kūno kalbą, skatinti diskusijas, įsiklausyti į kitų komentarus, priimti kitokius mąstymo būdus ir bendradarbiauti ieškant sprendimų. Kiekvieną iš šių gebėjimų reikėjo arba labai reikėjo stiprinti daugiau nei 25 mokytojams/-oms iš 35. Po mokymų pastebėtas teigiamas pokytis – dauguma mokytojų (nuo 16 iki 21 iš 29) įvertino, kad šiuos bendravimo gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti.

9. Dauguma mokytojų prieš mokymus nurodė aiškų poreikį stiprinti gebėjimus, susijusius su lytiškumo tema – ypač gebėjimą kalbėti lytiškumo klausimais, diskutuoti apie lyčių lygybę, skatinti pagarbų požiūrį bei mokyti mokinius/-es kalbėti apie lytinę tapatybę. Didžioji dalis respondentų/-ių (nuo 24 iki 27 iš 35) įvertino, jog šiuos gebėjimus reikia arba labai reikia stiprinti. Po mokymų situacija šiek tiek pagerėjo – dalis mokytojų (nuo 9 iki 11 iš 29) nurodė, jog gebėjimus pavyko ar puikiai pavyko pastiprinti, o 11–14 įvertino, kad pastiprinimas pavyko iš dalies. Visgi, gana reikšminga dalis (6–9 iš 29) pažymėjo, jog šių gebėjimų sustiprinti nepavyko, todėl galima daryti prielaidą, kad lytiškumo klausimai vis dar išlieka sudėtinga ir jautri tema, reikalaujanti nuoseklesnio ir gilesnio pasirengimo bei tolesnio mokytojų kompetencijų ugdymo šioje srityje.

10. Dauguma mokytojų nurodė aiškų poreikį stiprinti gebėjimus, susijusius su socialinių aktualijų ir pilietiškumo temomis. Net 25 iš 35 respondentų/-ių pažymėjo, kad reikia arba labai reikia stiprinti gebėjimą kalbėti su mokiniais/-ėmis apie politinius įvykius, o 30 iš 35 – apie socialines problemas, tokias kaip skurdas, nelygybė ar diskriminacija. Po mokymų dalis mokytojų (nuo 14 iki 16 iš 29) nurodė, kad šiuos gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti, dar apie trečdalis (9–10) pažymėjo, kad pokytis įvyko iš dalies.

11. Mokytojai daugiausia nurodė, jog reikia pastiprinti gebėjimus skatinti mokinių aktyvų dalyvavimą, kūrybiškumą ir kritinį mąstymą, ypač įtraukiant įvairius informacijos šaltinius ir atskiriant faktus nuo nuomonės. Po mokymų dauguma jautėsi šiuose gebėjimuose patobulėję, nors dalis dar jautėsi nevysiškai.

IŠVADOS (4)

12. Prieš mokymų programą mokytojai/-os išreiškė lūkesčius gauti įkvėpimo ir tobulinti asmeninę bei kultūrinę kompetenciją, ypač integruojant meno kalbą į pradinio ugdymo dalykus. Jie/Jos tikėjosi praktinių žinių, kurias galėtų tiesiogiai pritaikyti kasdieniniame darbe, taip pat susipažinti su vizualinio mąstymo strategijos metodu ir išmokti jį naudoti pamokose. Mokytojai/-os norėjo pajvairinti mokymosi procesą, skatinti kūrybiškumą ir motyvaciją, taip pat sužinoti naujų, įdomių dalykų, ypač dailės pamokoms.

13. Mokytojai mokymų metu dažniausiai susidūrė su laiko trūkumu ir mokinių motyvacijos įsitraukti problema. Buvo sunku rasti laiko naujų metodų taikymui, ypač dėl to, jog paraleliai ruošė mokinius/-es egzaminams, o mokiniams/-ėms dažnai reikėjo aiškinti, kam tai reikalinga. Mokytojai/-os mokymus vertino kaip per ilgus. Dažniausias sunkumas – prakalbinti mokinius/-es, ypač vyresnių klasių. Dalis mokytojų iššūkių neįvardino.

DETALE ANALIZĖ

1. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ PROGRAMOS DALYVIŲ DEMOGRAFIJA

Mokymų programoje dalyvavo mokytojos/-ai iš įvairių Anykščių rajono mokyklų įstaigų: Anykščių Antano Baranausko pagrindinės mokyklos, Anykščių Jono Biliūno gimnazijos, Anykščių Antano Vienuolio progimnazijos ir mokytojai/-os dirbantys/-ios Anykščių lopšelyje-darželyje.

Tyrime dalyvavo 29-35 mokytojai/-os. Dalyvausiųjų skaičius svyruoja, nes pradinę anketą užpildė 35 mokytojos/-ai, o po mokymų anketą užpildė 29 mokytojai/-os. Pagal kitus demografinius duomenis galima teigti, jog mokymų eigoje prisijungė naujos/-i mokytojos/-ai, bet taip pat kai kurie, dalyvavę mokymų pradžioje iki mokymų galo neišbuvo arba tiesiog ne visos/-i užpildė galutinę anketą.

Pradinę anketą užpildė 34 mokytojos ir 1 mokytojas, didžioji dauguma šių mokytojų nurodė, jog mokytojomis/-ais dirba daugiau nei 21 metus (N=29), kitos/-i 3 mokytojos/-ai teigė mokytojomis/-ais dirbantys/-ios 4-10 metų, 1 mokytoja/-as nurodė, kad dirba 11-20 metų, o 2 mokytojai/-os – 0-3 m.

Nors mokymai skirti daugiausiai literatūros mokytojoms/-ams, tačiau į juos galėjo įsitraukti ir kitos/-i. Anketą šį kartą prieš mokymus užpildė 10 pradinio ugdymo mokytojų, 5 užsienio kalbos mokytojos/-ai ir 6 meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika) mokytojai/-os. Taip pat pradinę anketą užpildė 1 specialioji/-usis pedagogė/-as; 1 technologinio ugdymo mokytoja/-as; 1 ekonomikos mokytoja/-as; 1 fizinio ugdymo mokytoja/-as; 1 mokinio/-ės padėjėja/-as; 1 matematikos mokytoja/-as; 1 pavaduotoja/-as ugdymui; 1 gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytoja/-as; 1 istorijos mokytoja/-as; 2 vadovai/-ės; 1 bibliotekininkas/-ė ir 2 socialinės/-iai pedagogės/-ai.

Pabaigoje mokymų anketą užpildė 28 mokytojos ir 2 mokytojai vyrai, didžioji dauguma šių mokytojų nurodė, jog mokytojomis/-ais dirba daugiau nei 21 metus (N=25), kitos/-i 2 mokytojos/-ai teigė mokytojomis/-ais dirbantys/-ios 0-3 metų, 1 mokytoja/-as nurodė, kad dirba 4-10 metų, o 2 mokytojai/-os – 11-20 m. Po mokymų anketą užpildė 7 pradinio ugdymo mokytojos/-ai, 6 užsienio kalbos mokytojos/-ai ir 4 meninio ugdymo (dailė, šokis, teatras, muzika) mokytojai/-os. Taip pat pradinę anketą užpildė 1 specialioji/-usis pedagogė/-as; 3 technologinio ugdymo mokytojai/-os; 1 asmuo iš administracijos; 1 fizinio ugdymo mokytoja/-as; 1 mokinio/-ės padėjėja/-as; 1 matematikos mokytoja/-as ir pavaduotoja/-as ugdymui; 1 gamtos mokslų (biologija, chemija, fizika) mokytoja/-as; 1 istorijos mokytoja/-as; 1 bibliotekininkas/-ė ir 2 socialinės/-iai pedagogės/-ai.

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausiama, kokiomis kultūrinių įstaigų paslaugomis jos naudojasi mokymo tikslais. 5 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais. 5 mokytojos/-ai teigė, jog lankosi parodose ir renginiuose tiek su mokinėmis/-iais, tiek asmeniškai. 16 mokytojų nurodė, jog parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 2 mokytojos/-ai nurodė, jog naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir parodose bei renginiuose lankosi tik asmeniškai. 6 mokytojos/-ai nurodė, kad naudojasi skaitmeninėmis kolekcijomis ir lankosi parodose ir renginiuose su mokinėmis/-iais ir asmeniškai. 1 mokytojos/-ai atsakė, kad naudojasi tik skaitmeninėmis kolekcijomis.

2. VIZUALINIO MĄSTYMO METODO PRITAIKYMAS PAMOKOSE

2.1. VMS METODO ŽINOMUMAS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo klausiama, kiek joms/jiems žinomas yra vizualinio mąstymo metodas. Atsakymai pasiskirstė į tris grupes. 19 mokytojų šio metodo nežinojo, 2 mokytojos/-ai metodą žinojo ir teigė, jog yra bandžiusios taikyti, 14 mokytojų teigė, jog metodą žino, tačiau taikyti jo nėra tekę.

2.2. VMS METODO (NE)TAIKYMO PERSPEKTYVOS PO MOKYMŲ

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų klausta, ar jos/jie ir toliau pamokose taikys vizualinio mąstymo strategijos (VMS) metodą. Šiuo klausimu dėl taikymo galimybių ir priežasčių nuomonės išsiskyrė. 5 asmenys nurodė, jog pamokų neveda, todėl mano, kad VMS metodo negalės pritaikyti niekur; 7 mokytojai/-os VMS metodą taikys, bet „kartais“, „taikysiu pagal susidariusią situaciją ir poreikį“, „retkarčiais pajvairinti rutinai“. 1 mokytoja/-as atsakė, kad nežino, ar taikys. 1 asmuo yra taikęs anksčiau, todėl, teigia, jog taikys VMS metodą ir toliau. Kitos/-i mokytojos/-ai pasidalino, kad taikyti metodą jie/jos ateityje tikrai planuoja (N=15).

Taip. Man tinka šis metodas dirbant su mokiniais. Dar buvo naujų žaidimų, įdomių užsiėmimų kuriuos panaudosiu taip pat.

Taip taikysiu, muzikos pamokose nagrinėjant muzikos kūrinį, galima pasitelkti ir dailės kūrybą.

Taikysiu. Nagrinėjant grožinį kūrinį aptarsime panaudojant VMS metodą.

Kitos/-i mokytojos/-ai teigė, jog tikrai pabandys integruoti VMS, nes „į daug dalykų galima pažvelgti giliau“, „tai prasminga, pajvairina pamoką, lavina mokinių kritinį mąstymą“. Taip pat buvo teigiama, kad VMS taikys, nes „[metodas] skatina mokinius mąstyti, kalbėti, sakyti savo nuomonę kitiems girdint.“

2.3. VMS METODO TAIKYMAS LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS PAMOKOSE

Atskiru atviru klausimu pasidalinti patirtimis integruojant VMS metodą vedamose pamokose prašyta ir pagrindinės tikslinės grupės – lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų. Deja, nė vienas/-a mokytojas/-a mokymuose nesiidentifikavo, kaip tokios srities mokytojai/-os, o galbūt suprasto, kad į tokį klausimą gali atsakyti ir pradinio ugdymo mokytojos/-ai. Atsakymų į šį klausimą surinkti iš Anykščių rajono savivaldybėje dirbančių mokytojų nepavyko.

2.4. MOKYTOJŲ ĮVARDINTI IŠŠŪKIAI SU KURIAIS SUSIDURIA UGDYMO PROCESSE

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų klausta su kokiomis problemomis jos/jie dažniausiai susiduria vedamų pamokų metu. Viena/-as mokytoja/-as teigė, kad didelių iššūkių nėra. Ne visi/-os dalyvavę/-usios apklausoje veda pamokas, tad negalėjo pasidalinti iššūkiais. Sudėtinga, 6 mokytojų teigimu, vesti pamokas, kai mokiniams/-ėms trūksta motyvacijos. Mokytojos/-ai taip pat prie iššūkių nurodė mokinių nenorą diskutuoti, argumentuoti savo nuomonės, išgirsti kitą. Kitos/-i mokytojos/-ai teigė, kad problema yra ta, jog mokiniams trūksta kūrybiškumo, jų „menkas mokinių vizualinis raštingumas“.

Mokytojos/-ai pastebėjo, kad problemų kyla dėl žinių stokos, tačiau neįvardino, ar tai žinių jų pačių žinių stoka, ar mokinių. Lygiai taip pat be platesnio konteksto buvo įvardintas „požiūris į dalyką“. Taip pat ugdymo procesą apsunkina mokinių elgesio ir emocinės problemos. Trūksta „susikaupimo“, „vaikai labai nenori kalbėti apie savo problemas“, trūksta emocijų valdymo. Vyrauja „mokinių vienas kito neišklausymas, emocijų nevaldymas ir jų nemokėjimas tinkamai išreikšti“.

2.5. VMS METODO TAIKymo SėKMINGI IR NESėKMINGI PAVYZDŽIAI KITOSE PAMOKOSE

Siekiant geriau suprasti kaip visoms mokytojoms/-ams sekėsi taikyti VMS metodą pamokose, atviru klausimu buvo prašoma pasidalinti sėkmingais ir nesėkmingais metodo taikymo pavyzdžiais bei priežastimis, kurie, jų manymu, lėmė sėkmę ar nesėkmę. Užsienio kalbos mokytojai/-os teigė, jog, dar neteko taikyti, kitos/-i atsiliepė neigiamai:

Mokymai tikrai nedavė reikšmingo pokyčio mano vedamoms pamokoms, nes daug ką ir taip taikau.

Sekėsi vidutiniškai.

Mokiniai neaktyviai įsijungia į diskusiją.

Viena mokytoja/-as teigė, jog atsiliepiamas pozityvus:

Bandžiau, viskas pavyko, pajvairino pamoką, padėjo mokytis viešo kalbėjimo, nuomonės išsakymo.

Technologinio ugdymo mokytojos/-ai teigė, jog VMS metodą naudoja keliose pamokose, nes „*mokiniams patiko*“. Kiti/-os paminėjo trumpai, jog taikyti sekėsi, tačiau taip pat buvo išsakyta, kad VMS taikymas pamokose atima nemažai laiko. Pradinio ugdymo mokytojos/-ai teigė, jog VMS „*pritaikyti sekėsi, vaikai atsivėrė, pastebėjo daug detalių meno kūrinys*je“. Taip pat viena/-as jų pasidalino plačiau:

Sudėtinga buvo rasti dalykų tinkančių pradinukų pamokoms, tačiau bandžiau taikyti klausimus ir vaikai daug plačiau interpretuoja, dalinasi savo mintimis pvz. žiūrint nuotrauką, paveikslą ir pan.

Socialinė/-is pedagogė/-as pasidalino, jog

Dažnai dirbu su vaikais, patyrusiais įvairias traumas, problemas. Turi būti labai subtilus ir taktiškas, tada VMS metodo nauda bus didelė, terapinė.

Specialioji/-usis pedagogė/-as teigė, jog savo darbe pastebėjo, kad „*buvo nelengva, nes mokiniai su intelekto sutrikimu, tai sunku prakalbinti, jų skurdoka kalba*“.

Sugretinus šio skyriaus dalių mokytojų atsakymus matome, kad VMS metodo taikymas pamokose mokytojoms/-ams padeda įveikti dalį jų minėtų sunkumų, pvz., pavyko prakalbinti mokinius/-es, paskatino jas/juos dalintis savo įžvalgomis ir argumentuoti savo nuomonę, gal net kažkiek pamotyvuoti mokytis.

3. MOKYTOJŲ KOMPETENCIJŲ, GEBĖJIMŲ IR ŽINIŲ POKYČIO ĮVERTINIMAS

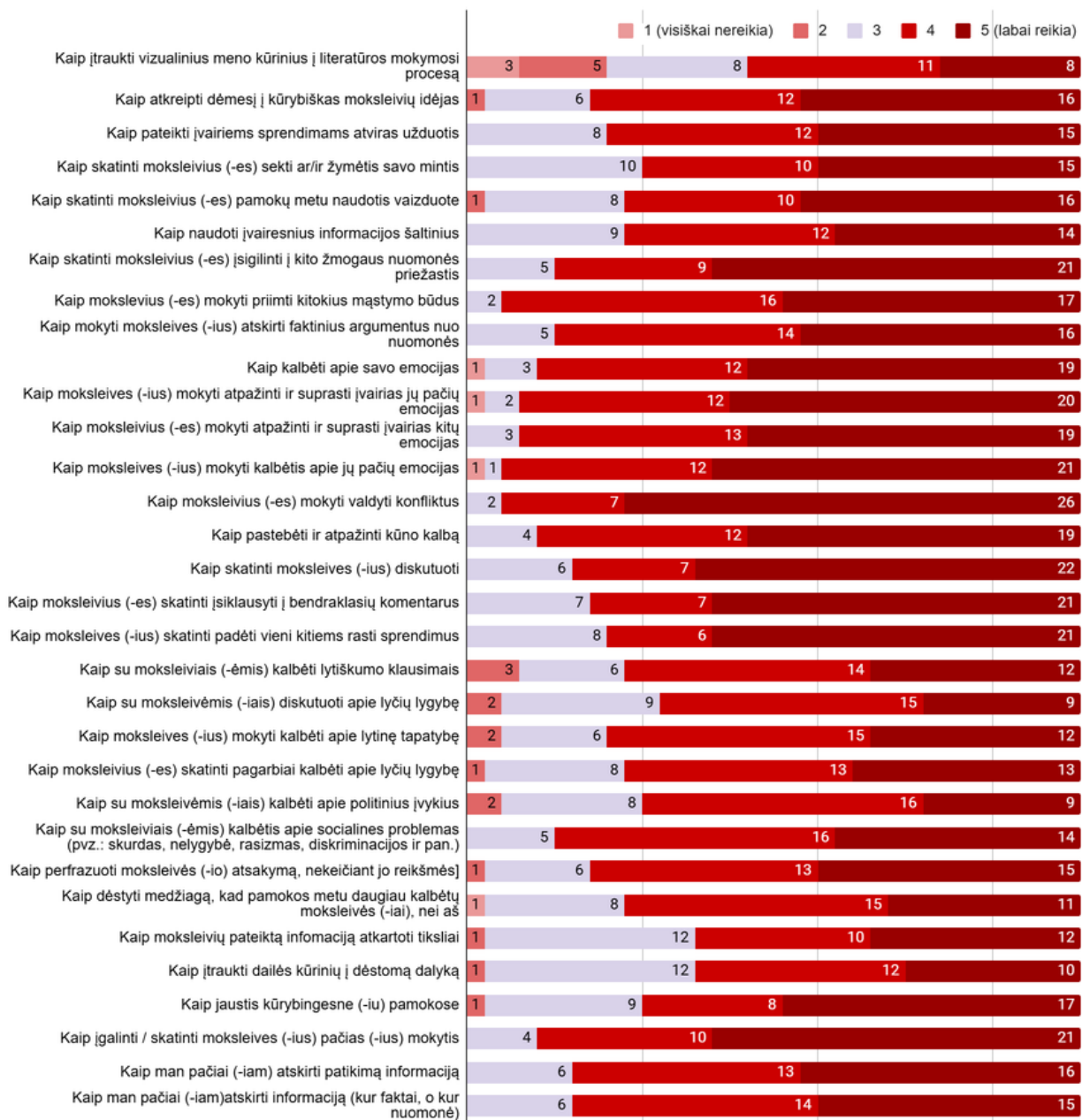
Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų buvo prašoma įvertinti 27 teiginius nurodant, kiek, jų manymu, joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t. Teiginių vertinimo skalė buvo nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas visiškai nereikalingas) iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pastiprinimas labai reikalingas). Klausimyną prieš mokymus užpildė 35 tyrime dalyvavusių mokytojų.

Apklausoje, vykdytoje mokymų programai pasibaigus, mokytojų paprašyta įvertinti, kiek mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias. Siekiant pamatuoti poveikį, teiginiai atliepė pateiktuosius tyrimo pradžioje. Kaip ir pradinėje apklausoje, taip ir šioje pateikta vertinimo skalė nuo 1 (balas, nurodantis, jog kompetencijų, gebėjimų bei žinių pagilinti visiškai nepavyko, iki 5 (balas, reiškiantis, jog kompetencijos, gebėjimai bei žinios patobulinti labai sėkmingai).

MO muziejaus mokymuose dalyvavo įvairūs/-ios mokytojai/-os, o jų grupė nebuvo tokia pati iki mokymų pabaigos. Matome, kad pradinę anketą užpildė vienos/-i mokytojos/-ai, o galutinę tie/tos patys/-ios ir nauji/-os mokytojai/-os. Kai kurie/-ios mokytojai/-os, kurie/-ios dalyvavo pradžioje galutinės anketos neužpildė. Dėl tokių priežasčių negalime tiesiogiai lyginti abiejų anketų.

Tolesnėse šio skyriaus pastraipose, suskirstytose pagal temas, apžvelgsime tyrimo pradžioje ir pabaigoje klausimyne pateiktus teiginius, aprašysime mokytojų skirtus įvertinimus, indikuojančius galimą su mokymais susijusį pokytį arba jo trūkumą. Verta dar kartą pažymėti, kad mokymų pradžioje mokytojos/-ai buvo prašomos įsivertinti esamus gebėjimus ir kompetencijas, o mokymų pabaigoje – kiek šiuos gebėjimus ir kompetencijas jų manymu pavyko pagilinti. Taigi, šis lyginimas nėra gebėjimų ir kompetencijų matavimas prieš ir po mokymų, tačiau mokytojų įsivertinimas kiek joms pavyko šias kompetencijas pagilinti lyginant su turimomis žiniomis.

1 pav. Mokytojų įsivertinimas, kiek joms/jiems reikėtų pastiprinti kūrybiškumo, kritinio mąstymo, emocinio raštingumo kompetencijas, gebėjimus ir žinias, bendravimo įgūdžius, emocinį raštingumą, lyčių lygybės ir lytiškumo žinias ir t.t.

3.1. KŪRYBIŠKUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą *„Įtraukti vizualinius meno kūrinius į literatūros mokymosi procesą“*: 8 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 19 mokytojų iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Po mokymų gebėjimą *„Pastebėti mokinių kūrybiškumo pokytį, kai įtraukiu dailės kūrinių į dėstomą dalyką“*, 5 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą *„Atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas“*, 1 mokytoja/-as iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 6 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 28 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą *„Pateikti moksleiviams (-ėms) įvairiems sprendimams atviras užduotis“*, 2 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti; 5 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą *„Pateikti įvairiems sprendimams atviras užduotis“*: 8 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimą *„Skatinti moksleivius (-es) sekti ar/ir žymėtis savo mintis“*, 3 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti; 7 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 19 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimus *„Skatinti moksleivius (-es) sekti ar / ir žymėtis savo mintis“*: 10 mokytojų iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 25 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

PPo mokymų gebėjimą „*Atkreipti dėmesį į kūrybiškas moksleivių idėjas*“, 4 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti; 15 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Skatinti moksleivius (-es) pamokų metu naudotis vaizduote*“ 1 mokytojas/-a iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti; 8 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytoja/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 4 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai turėjo teigiamą poveikį mokytojų gebėjimų stiprinimui, ypač integruojant vizualinius meno kūrinius į literatūros mokymosi procesą, skatinant mokinių kūrybiškumą. Prieš mokymus nemaža dalis mokytojų poreikį stiprinti šiuos gebėjimus vertino kaip didelį arba vidutinį, po mokymų galima aiškiai matyti teigiamą dinamiką – dauguma mokytojų įvardijo, kad gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti.

3.2. KRITINIS MĄSTYMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Naudoti įvairesnius informacijos šaltinius*“: 9 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Skatinti moksleivius (-es) įsigilinti į kito žmogaus nuomonės priežastis*“: 5 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 30 mokytojų iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 19 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „Mokyti moksleives (-ius) atskirti faktinius argumentus nuo nuomonės“: 5 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 30 mokytojų iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai reikšmingai prisidėjo prie mokytojų profesinių gebėjimų stiprinimo įvairiose srityse, ypač ugdant mokinių kūrybiškumą, kritinį mąstymą ir refleksiją. Prieš mokymus dalis mokytojų įvardijo žymų poreikį stiprinti tokius gebėjimus kaip įvairesnių informacijos šaltinių naudojimas, mokėjimas atskirti faktus nuo nuomonės, gebėjimas skatinti mokinius/-es įsigilinti į kitų nuomones bei formuoti atviras užduotis. Po mokymų aiškiai matomas teigiamas pokytis – dauguma dalyvių nurodė, jog gebėjimus pavyko arba puikiai pavyko sustiprinti.

3.3. EMOCINIS RAŠTINGUMAS

Mokytojos įsivertino, koks jų poreikis stiprinti gebėjimą „*Kalbėti apie savo [jų pačių] emocijas*“: 1 mokytoja/-as iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir iš dalies reikia pastiprinti šį gebėjimą; 3 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 31 mokytoja/-as iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 15 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti įvairias kitų emocijas*“: 3 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 32 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti atpažinti ir suprasti jų pačių emocijas*“: 1 mokytoja/-as iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 2 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 32 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 4 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 7 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*[...] moksleivius (-es) mokyti valdyti konfliktus*“: 2 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 33 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 24 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 24 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai taip pat reikšmingai prisidėjo prie mokytojų emocinio sąmoningumo ir gebėjimų stiprinimo, susijusių su emocijų atpažinimu, įvardijimu bei konfliktų valdymu. Prieš mokymus dalis mokytojų jautė didelį poreikį stiprinti gebėjimus kalbėti apie savo emocijas, padėti mokiniams/-ėms atpažinti tiek savo, tiek kitų emocijas ir valdyti konfliktus. Po mokymų dauguma mokytojų pažymėjo, jog šie gebėjimai buvo sustiprinti iš dalies arba visiškai, o tai rodo, jog emocinis raštingumas buvo aktualus dalyviams/-ėms.

3.4. BENDRAVIMAS

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Pastebėti ir atpažinti kūno kalbą*“: 4 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 31 mokytoja/-as iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 5 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti kompetenciją „*[...] skatinti moksleives (-ius) diskutuoti*“: 6 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 29 mokytojai/-os iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Moksleivius (-es) skatinti įsiklausyti į bendraklasių komentarus*“: 7 mokytojai/-os iš 35 įvertino, jog iš dalies reikia pastiprinti šį gebėjimą; 28 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Moksleivius (-es) mokyti priimti kitokius mąstymo būdus*“: 2 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 33 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų šį gebėjimą 2 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 17 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*[...] moksleives (-ius) skatinti padėti vieni kitiems rasti sprendimus*“: 8 mokytojai/-os iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų šį gebėjimą 2 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 16 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Mokymai prisidėjo prie mokytojų bendravimo, socialinių ir emocinių gebėjimų stiprinimo. Prieš mokymus nemaža dalis mokytojų jautė didelį poreikį stiprinti savo gebėjimą pastebėti kūno kalbą, skatinti diskusijas, padėti mokiniams priimti kitokius mąstymo būdus bei skatinti įsiklausymą į kitų komentarus ir tarpusavio pagalbą. Po mokymų didžioji dauguma mokytojų įsivertino, kad šie gebėjimai buvo sustiprinti iš dalies arba pilnai.

3.5. LYČIŲ LYGYBĖ IR LYTIŠKUMAS

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „*Kalbėti lytiškumo klausimais*“: 3 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimus „*Mokyti moksleivius (-es) kalbėtis lytiškumo klausimais*“, „*Skatinti moksleivius (-es) pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę*“ (pagal vidurkį): 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Diskutuoti su moksleivėmis (-iais) apie lyčių lygybę“: 1 mokytoja/-as iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir iš dalies nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą.

Poreikį stiprinti savo kompetenciją „Kaip moksleives (-ius) mokyti kalbėti apie lytinę tapatybę“: 2 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 27 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 9 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti savo gebėjimą „Skatinti pagarbiai kalbėti apie lyčių lygybę“: 2 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 24 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Prieš mokymus dalis pedagogų jautė poreikį stiprinti gebėjimus kalbėti lytiškumo klausimais, diskutuoti apie lyčių lygybę ar lytinę tapatybę. Po mokymų pastebimas progresas – dalis mokytojų įvardijo, kad gebėjimus šioje srityje pavyko pastiprinti.

3.6. SOCIALINĖS AKTUALIJOS IR PILIETIŠKUMAS

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius*“: 2 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog iš dalies reikia pastiprinti šį gebėjimą; 25 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų gebėjimus „*Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie pilietinę tapatybę, demokratines vertybes*“, „*Su moksleivėmis (-iais) kalbėti apie politinius įvykius*“ (pagal vidurkį): 5 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Kalbėti su moksleiviais (-ėmis) apie socialines problemas (pvz.: skurdas, nelygybė, rasizmas, diskriminacijos ir pan.)*“: 5 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 30 mokytojų iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 16 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Matome, kad mokymai turėjo teigiamos įtakos ir šios kompetencijos pastiprinimui. Prieš mokymus dalis pedagogų jautė poreikį stiprinti gebėjimus, ypač kalbant apie politinius klausimus, demokratines vertybes ir socialinį teisingumą. Po mokymų matyti aiškus pokytis – dauguma mokytojų nurodė, kad gebėjimus šioje srityje pavyko ar puikiai pavyko pastiprinti. Mokymai padėjo sustiprinti mokytojų pasitikėjimą kalbant su mokiniais apie jautrias, tačiau pilietiškai reikšmingas temas.

3.7. FASILITATORIAUS / -ĖS VAIDMUO

Poreikį stiprinti gebėjimą „Dėstyti medžiagą, kad pamokos metu daugiau kalbėtų moksleivės (-iai), nei aš“: 1 mokytojas/-a iš 35 įvertino, jog nereikia ir iš dalies nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 26 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-a iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Perfrazuoti moksleivės (-io) atsakymą, nekeičiant jo reikšmės“: 1 mokytoja/-as iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 28 mokytojai/-os iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 3 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 11 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 15 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Moksleivių pateiktą informaciją atkartoti tiksliai“: 1 mokytojas/-a iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 12 mokytojų iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 22 mokytojai/-os iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 5 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 8 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 16 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „Itraukti dailės kūrinių į dėstomą dalyką“: 6 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Poreikį „*Jaustis kūrybingesne (-iu) pamokose*“: 1 mokytojas/-a iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 25 mokytojai/-os iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Igalinti/Skatinti moksleives (-ius) pačias (-ius) mokytis*“: 4 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 31 mokytojas/-a iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 5 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Man pačiai (-iam) atskirti patikimą informaciją*“: 5 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog visiškai nereikia ir nereikia pastiprinti šį gebėjimą; 10 mokytojų iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 14 mokytojų iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 9 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 18 mokytojų iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Poreikį stiprinti gebėjimą „*Man pačiai (-iam) atskirti informaciją (kur faktai, o kur nuomonė)*“: 5 mokytojos/-ai iš 35 įvertino, jog vidutiniškai reikia pastiprinti šį gebėjimą; 30 mokytojų iš 35 įvertino, jog reikia ir labai reikia pastiprinti šį gebėjimą (žr. 1 pav.).

Po mokymų 2 mokytojai/-os iš 29 įvertino, jog visiškai nepavyko ir iš dalies nepavyko pastiprinti šį gebėjimą; 6 mokytojos/-ai iš 29 įvertino, jog iš dalies pavyko pastiprinti šį gebėjimą; 21 mokytojas/-ai iš 29 įvertino, jog pavyko ir puikiai pavyko pastiprinti šį gebėjimą (žr. 2 pav.).

Pastebima, kad gebėjimas organizuoti pamokas taip, kad daugiau kalbėtų mokiniai/-ės, o ne pats/-i mokytojas/-a, bei gebėjimas skatinti mokinių savarankišką mokymąsi po mokymų ženkliai sustiprėjo – dauguma mokytojų nurodė, jog šie gebėjimai buvo sėkmingai ar puikiai pastiprinti. Panašus teigiamas pokytis stebimas ir kalbant apie gebėjimus tiksliai atkartoti mokinių informaciją, ją perfrazuoti, atskirti faktus nuo nuomonės bei atpažinti patikimą informaciją. Mokytojos/-ai vertina, jog jų kūrybiškumo jausmas pamokose ir gebėjimas integruoti dailės kūrinius į ugdymo turinį pastiprino.

2 pav. Mokytojų įsivertinti, kiek joms/jiems mokymų programos metu jiems pavyko sustiprinti išvardintas kompetencijas, gebėjimus ir žinias.

4. MO MUZIEJAUS MOKYMŲ VERTINIMAS

Tyrime dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai buvo pakviestos/-i įvertinti ne tik MO muziejaus mokymų turinį, bet ir mokymų pobūdį, struktūrą, užduotis, skirtą laiką ir pan. (žr. 3 pav.).

Užduočių aiškumą, edukatorių paskirtas užduotis atlikti mokymų metu, edukatorių dėstymą ir darbo grupės dydį 29 tyrimo dalyvis/-ė vertino labai gerai ir gerai. Gautą praktiką meno kūrinių pritaikymui mokytojos/-o dėstomame dalyke, MO muziejaus mokymų metu gautus įrankių meno kūrinių pritaikymą dėstomame dalyke (-uose) ir galimybę užmegzti kontaktus su kitomis/-ais mokytojomis/-ais 22 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 7 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“).

VMS metodo mokymų turinį ir mokymų būdą (gyvai) 27 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 2 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Darbo pobūdį (grupėje) ir užduotims atlikti skirtą laiką (atlikti mokymų metu) 26 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 3 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“).

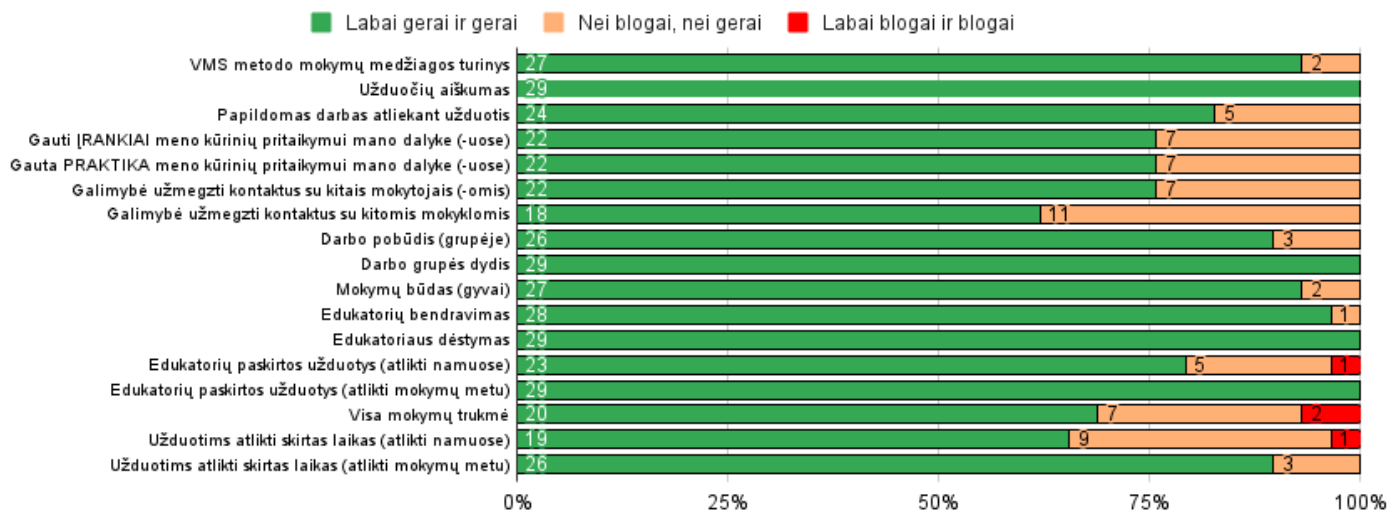
Edukatorių bendravimą 28 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 1 mokytojas/-a nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Papildomą darbą atliekant užduotis 24 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 5 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“).

Galimybę užmegzti kontaktus su kitomis mokyklomis 18 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 11 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“). Edukatorių paskirtas užduotis atlikti namuose 23 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 5 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai.

Visą mokymų trukmę 20 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 7 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 2 mokytojai/-os vertino labai blogai ir blogai. Mokymų metu edukatorių skirtų užduočių atlikti namuose laiką 19 tyrimo dalyviai/-ės vertino labai gerai ir gerai, 9 mokytojos/-ai nenurodė nuomonės („nei gerai, nei blogai“) ir 1 mokytoja/-as vertino labai blogai ir blogai.

Apklausoje dalyvavusios/-ieji mokytojos/-ai joms/jiems naudingiausias mokymų dalis vertino įvairiai. Mokymuose buvo trys moduliai: I modulis – teorinė VMS dalis, II modulis – sesijos su mokiniais/-ėmis, mokantis VMS, III modulis – integruotų pamokų kūrimas.

3 pav. MO muziejaus mokymų vertinimas: mokytojų perspektyva

Pirmoji ir antroji mokymų dalys mokytojų atsakymuose kaip naudingiausios buvo paminėtos 1 kartą. Pirmoji ir trečioji mokymų dalis kaip naudingiausia kartu įvardinta 3 kartus. 1 kartą mokytojų atsakymuose kaip naudingiausias buvo paminėtas II modulis. 1 mokytoja/-as neatsakė. 9 mokytojos/-ai atsakė, kad joms/jiems naudingiausia buvo III mokymų dalis. Dalis jų dalinasi savo patirtimis:

Integruotų pamokų kūrimas, naudosis šį modulį savo darbe.

Aktualiausias paskutinis modulis - integruotų pamokų kūrimas.

10 mokytojų teigė, jog svarbiausiu joms/jiems pasirodė I modulis:

Teorinė - sužinojau, kas tai ir kaip taikyti ir integruotų pamokų kūrimas, kurias atlikome gyvame susitikime (gyvas susitikimas įdomiau nei nuotolinis).

Apibendrinant šiuos duomenis, galima teigti, kad visos dalys buvo mokytojų vertinamos kaip naudingos.

5. LŪKESČIAI ĮVEIKTI IŠŠŪKIUS IR PASIŪLYMAI MOKYMAMS

Apklausoje, vykdytoje prieš prasidedant mokymų programai, mokytojų klausta, kokie jų lūkesčiai mokymams. Mokytojos/-ai nurodė, kad tikisi įkvėpimo, taip pat tobulėti asmeniškai „*kaip integruoti meno kalbą į pradinio ugdymo dalykus, patobulinti asmeninę savo pačios kultūrinę kompetenciją*“. Mokytojai/-os taip pat norodė, jog tikisi iš mokymų gauti žinių, „*gauti žinių, kurias bus galima panaudoti kasdieniniame darbe*“, „*auti žinių, kurios bus naudingos ir pritaikomos praktikoje*“. 5 mokytojos/-ai, išsakant lūkesčius, tikisi praktinių naudų, metodo integravimo galimybių, „*susipažinti su vizualinio mąstymo strategijos metodu, išmoki jį panaudoti praktiškai*.“, norima „*plėsti akiratį, pritaikyti naujas žinias savo darbe*“, norima „*sužinoti, kaip tą ką išmoksiu galėsiu pritaikyti savo pamokose*“. Tikimasi pajvairinti mokymosi procesą:

Tikiuosi pasimokyti kaip naudoti įvairesnius informacijos šaltinius motyvacijos ir kūrybiškumo skatinimui.

10 mokytojų nurodė, jog iš mokymų tikisi sužinoti naujų dalykų, pvz.:

Atvira viskam. Patinka sužinoti naujus dalykus, mokytis taikyti įdomius metodus, tikiuosi, atrasiu kažką super įdomaus dailės pamokoms :)

Atviru klausimu dalyvavusių mokytojų buvo prašoma įvardinti iššūkius ir problemas, su kuriais susidūrė mokymų metu, bei ką siūlytų mokymuose tobulinti. Dauguma mokytojų atsakė nurodydamos/-i laiko trūkumą, mokinių motyvaciją įsitraukti.

Laiko stoka. Ruošiamo mokinius egzaminams, sunku rasti laiko naujiems metodams taikyti.

Kiekvieną kartą mokiniams turiu aiškinti kam to reikia.

Taip pat buvo minima, jog MO muziejaus mokymai buvo „*akivaizdžiai per ilgi*“. 9 mokytojos/-ai iššūkiais nepasidalino. Sunkiausiu iššūkiu buvo įvardintas sunkumas prakalbinti mokinius.

Dažniausias sunkumas - prakalbinti vaikus. Su pradinukais tai nesukelia problemų, bet 7-8 klasių mokiniai dažnai uždaresni, nes bijo vieni kitų vertinimo.

Apibendrinant mokytojų atsakymus į šį atvirą klausimą galima teigti, kad mokytojų patirti iššūkiai ir kartu mokymams išsakytos pastabos buvo susijusios su organizaciniu mokymų aspektu – laiku, tačiau ir su metodo taikymo etape kilusiais sunkumais su mokiniiais/-ėmis bei pasiruošimu pamokai.